

Regjeringen.no

Spørsmål og svar om gruvedrift i Nussir og Ulveryggen med sjødeponi i Repparfjorden

Publisert under: Regjeringen Solberg

Utgiver: Klima- og miljødepartementet

Nyhet | Dato: 19.12.2016

Regjeringen ønsker en mineralnæring i Norge, men det må stilles strenge miljøkrav. Klima- og miljødepartementet har utfra en helhetlig vurdering kommet til at det er miljømessig forsvarlig å tillate gruvevirksomhet med sjødeponi i Nussir og Ulveryggen i Kvalsund kommune i Finnmark. Miljøkravene i tillatelsen er strenge. Klima- og miljødepartementet opprettholder dermed Miljødirektoratets tidligere vedtak. Klagene fra Sametinget, Naturvernforbundet/Natur og Ungdom og Norske lakseelver har ikke ført frem. Vedtaket er endelig og kan ikke påklages videre.

Her er svar på noen sentrale spørsmål:

Hva slags gruvedrift er det snakk om?

- Det er gitt tillatelse til utvinning av kobberkonsentrat med sølv og gull som biprodukter i Nussir og Ulveryggen i Kvalsund kommune. Dette er en virksomhet med potensielt store inntekter som vil gi verdiskaping og skape arbeidsplasser i Finnmarksregionen.
- Det er gitt tillatelse til produksjon av 50 000 tonn kobberkonsentrat pr. år. Dette vil medføre behov for ta ut omtrent 400.000 tonn ikke metallholdig gråberg pr. år som vil mellomlagres i et steindeponi på land. Det ble også gitt tillatelse til å deponere avgangsmasse i et regulert sjødeponi i Repparfjorden.

Hva inneholder avgangsmassene som skal deponeres i fjorden?

- For å utvinne kobber må malmen brytes og bli bearbeidet (malt og oppredet) i et oppredningsverk. I oppredningsprosessen vil det bli brukt kjemikalier til å utvinne kobbermineralene. Restene av den finmalte malmen føres til sjødeponiet via en rørledning. Denne avgangsmassen vil inneholde mindre mengder metall som for det meste er sterkt mineralsk bundet og kjemikalier.

Vil vedtaket medfører skader på fiskebestanden i fjorden?

- Miljøvirkningene av gruvevirksomheten er grundig utredet. Det er lite sannsynlig at deponeringen vil medføre vesentlige skader på det marine naturmangfoldet og fiskebestander i fjorden utenfor deponiområdet.

Hva er de forurensningsmessige effektene av tiltaket?

- Den viktigste forurensningsmessige effekten ved tiltaket er at en del av Repparfjorden beslaglegges og at bunnfaunaen i dette området går tapt. Det er likevel ikke fare for vesentlig skade på økosystemet i Repparfjorden som helhet.
- Det regulerte deponiområdet i fjorden er om lag åtte km² stort.

Vil sjødeponiet ha negative konsekvenser for det marine naturmangfoldet?

- Undersøkelser viser at risikoen for partikkelspredning er liten. Det er derfor lite sannsynlig at deponeringen vil ha negative konsekvenser for det marine naturmangfoldet utenfor deponiområdet. Det er uansett stilt vilkår om maksimal tillatt spredning av partikler både vertikalt og horisontalt, samt krav til overvåking.

Hvordan kan en tillate sjødeponi i en nasjonal laksefjord?

- Repparfjorden og Repparfjordelva har status som nasjonal laksefjord og nasjonalt laksevasdrag. Dette beskyttelsesregimet er ikke til hinder for at det gis tillatelse til sjødeponering.
- Det er lav risiko for akutte hendelser som medfører alvorlige konsekvenser.

Vil laksen påvirkes av sjødeponiet?

- Laksen vil i liten grad påvirkes av deponiet.

Er landdeponi bedre enn sjødeponi?

- Hver sak vurderes konkret. Det finnes ikke faglig grunnlag for å hevde at deponi på land generelt er bedre enn deponi i sjø. I dette konkrete tilfellet har sjødeponi blitt vurdert som det beste alternativet. De tre alternativene for landdeponi som ble vurdert ville medføre betydelige negative konsekvenser for reindriftsnæringen.
- Den vedtatte reguleringsplanen i denne saken forutsetter sjødeponi. Alternativer ble vurdert i forbindelse med behandling av saken etter forurensingsloven.

Hvorfor bruker Norge sjødeponi når det er så få andre land som gjør det?

- En mulig årsak til at det er få land som deponerer i fjorder, er at få andre land har den samme topografien som Norge med mange fjorder og høye fjell ved fjordene.
- I Norge vurderer vi hver enkelt sak konkret. Det finnes ikke faglig grunnlag for å hevde at deponi på land generelt er bedre enn deponi i sjø. Vi vil alltid vurdere alternative løsninger mot hverandre, og vurdere fordeler og ulemper.

Hva er erfaringene med deponiene som er i drift i dag (per i dag fem deponier)?

- Vi har over tretti års erfaring i Norge og internasjonalt med sjødeponering, samtidig som miljøkravene til deponeringen har utviklet seg i strengere retning.
- Erfaringene viser at det dannes ny bunnfauna i løpet av fem ti år etter at deponeringen er avsluttet. Overvåking er viktig for å vurdere om driften skjer i tråd med de forutsetninger som er lagt.

Vil virksomheten bruke miljøgifter som slippes ut i fjorden?

- De kjemikaliene det er gitt tillatelse til å bruke, vil ha liten miljømessig betydning. Det er stilt strenge vilkår til utslipp av kjemikalier og til overvåking av utslippene og effektene de vil medføre.

Vil nanopartikler fra avgangsmassene spres i fjorden?

- Det finnes nanopartikler overalt i naturen. Det er lite trolig at partikler som spres fra deponeringen, vil skille seg fra det som allerede tilføres fjordsystemet med elver og bekker.

Vil tungmetaller fra avgangsmassene spres i fjorden?

- Utlekkingstester og beregninger viser lav utlekking av metaller fra steinmassene til sjøvann. Konsentrasjonene av kobber og nikkel i vannsøylen er svært lave fordi metallene er sterkt bundet til avgangen.

Hva skjer hvis kraftige bølger tar med seg tungmetallene og forurensrer store deler av fjorden?

- Avgangsmassen skal deponeres på bunnen av fjorden og tungmetallene er sterkt bundet til avgangen.
- Undersøkelser viser at risikoen for partikkelspredning er liten og dermed er det lite sannsynlig at deponeringen vil ha negative konsekvenser og forurensning utenfor deponiområdet. Det er uansett stilt vilkår om maksimal tillatt spredning av partikler både vertikalt og horisontalt, samt krav til kontinuerlig overvåkning. Dette innebærer at spredning av betydning utenfor deponiområdet ikke er tillatt og bedriften må stanse deponeringen dersom vilkårene overskrides.

Vil reindriften og andre samiske interesser påvirkes av forurensningen fra tiltaket?

- Ulempene for reindriften er i all hovedsak knyttet til arealdisponeringen som ble avklart i plansaken og ikke til den forurensende aktiviteten. Reguleringsplan for Nussir og Ulveryggen ble godkjent av Kommunal- og moderniseringsdepartementet den 20. mars 2014.
- Kommunal- og moderniseringsdepartementet behandlet den gang innsigelser fra Sametinget og tidligere områdestyre for Vest-Finnmark. Sametinget og områdestyret mente at gruvevirksomheten vil forstyrre reindriften i området. Utfordringene er særlig knyttet til at virksomheten berører en viktig flyttlei, og at den legger beslag på viktige områder for beite og kalving.

- Kommunal- og moderniseringsdepartementet godkjente reguleringsplanen og la vekt på de positive næringsmessige konsekvensene av prosjektet. Departementet legger til grunn at gruveselskapet i samråd med reindriftsnæringen kommer fram til avbøtende tiltak som muliggjør videreføring av reindriften. Det er ikke stilt krav om at partene skal være enige, men at tiltakene som iverksettes skjer i samråd med reindriftsnæringen.
- Sjødeponiet vil ha begrenset innvirkning på sjøsamisk bruk av fjorden.
- Det er vurdert at vedtaket om å gi tillatelse etter forurensningsloven og tidligere vedtak om godkjenning av reguleringsplanen ikke vil stride mot urfolks rettigheter til kulturutøvelse etter folkeretten.
- I forbindelse med behandling av klagen på utslippstillatelsen har det vært gjennomført to konsultasjonsmøter med Sametinget på embetsnivå og ett konsultasjonsmøte på politisk nivå. Det ble ikke oppnådd enighet i konsultasjonene.

Hvilke avbøtende tiltak for reindriften vil kunne være aktuelt?

- Påvirkning på reindriften er vurdert under behandlingen av reguleringsplanen. Aktuelle tiltak er omtalt i konsekvensutredningen for prosjektet. Avbøtende tiltak kan være fysiske tiltak og driftsmessige tiltak. Konkret kan dette være å revegetere tidligere uttaksområder og unngå inngrep i områder som er viktige for reindriften. Periodevis driftsstans og fysiske tiltak som demper innsyn, støy og støv vil også være viktig.

Vil reindriften få kompensasjon?

- Både mineralloven og plan- og bygningsloven har regler om erstatning og kompensasjon. Spørsmålet om eventuell kompensasjon må vurderes av ansvarlige myndighet og sees i sammenheng med hvilke konkrete ulemper reindriften påføres. Dette vil henge sammen med flere forhold, både kompenserende tiltak, løsninger for drift, osv. Det er derfor for tidlig å si noe om kompensasjonsspørsmålet.

Er utslippstillatelsen endelig?

- Klima- og miljødepartementets vedtak er endelig og kan ikke påklages videre.

Når kan Nussir starte arbeidet? Må Nussir vente med igangsetting til ESA er ferdig med å behandle klagesaken etter vanndirektivet. Hvem har klaget?

- Vedtaket vil være gjeldende selv om ESA-saken er pågående, og selv om det skulle tas ut et søksmål for norske domstoler.
- Dermed er det tiltakshavers risiko hva de velger å gjøre.
- Nussir ASA trenger imidlertid også driftskonsesjon etter mineralloven for å igangsette virksomheten. Det er Direktoratet for Mineralforvaltning som eventuelt gir en slik driftskonsesjon.
- ESA har ikke oppgitt hvem som har klaget, men vi er kjent med at Naturvernforbundet i alle fall har klaget Miljødirektoratets vedtak inn for ESA.

Hva har kommet ut av de tre konsultasjonsmøtene som er avholdt (to på embetsverksnivå og et på politisk nivå?)

- Miljømyndighetene har hatt en god dialog med Sametinget, men det ble ikke oppnådd enighet.

Hva er det kobber brukes til?

- Kobber har mange bruksområder. Kobber brukes der god elektrisk og termisk ledningsevne er viktig, for eksempel i elektriske ledninger, transformatorer, radiatorer og kasseroller. Andre områder er vann, væske og gasstransport, takrenner og nedløpsrør, IT og kommunikasjon samt kunst.